Жыве Беларусь!

Народная газета

Орган Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

№234 (747) 1 снежня 1993 г. Серада. Выдаецца з кастрычніка 1990 года на беларускай і рускай мовах. Тыраж 500023 экз. Кошт у розніцу — 25 руб.

ФАКС

Вкратце

Сегодня в Риме завершается четвертая встреча министров иностранных дел СБСЕ.

Руководитель внешнеполитического ведомства Беларуси П.Кравченко после участия в этой встрече направится в Брюссель, где 3 декабря состоится совещание министров иностранных дел североатлантического сотрудничества.

❑

Программой развития ООН принято решение о выделении Беларуси 200 тысяч долларов США для финансирования национального проекта оценки потребностей технической помощи.

❑

В январе 1994 года в Минск будут поставлены две партии сыра общей стоимостью 1,5 миллиарда итальянских лир.

Об этой гуманитарной акции итальянского правительства сообщается в ноте посольства Итальянской Республики в Минске, которую получил МИД Беларуси.

❑

В ходе телефонного разговора с президентом США Биллом Клинтоном президент Украины Леонид Кравчук заявил о намерении направить договор СНВ-1 на повторное рассмотрение новым Верховным Советом республики, который будет избран на выборах 27 марта.

❑

В Дагестане на трассе Буйнакск—Леваши обнаружена автомашина УАЗ-469, в которой находились трупы начальника и шофера Бунакского участка инкассации.

Преступниками похищено 3 картонных ящика, в которых находилось 600 миллионов рублей.

❑

Руководитель Грузии Эдуард Шеварднадзе заявил о серьезных трудностях в снабжении населения хлебом.

Обещанная городскими властями система нормированного распределения хлеба еще не введена, хотя хлебные карточки уже розданы.

❑

Вчера Верховный суд Литовской Республики начал рассмотрение уголовного дела бывшего лидера просоветской организации “Единство” Валерия Иванова.

Суть обвинения в том, что возглавляемое В.Ивановым “Единство”, действовавшее по указке КПЛ/КПСС, 8 января 1991 года организовало штурм здания Верховного Совета Литвы, затем в трагическую ночь на 13 января с помощью советских военных захватило Литовское телевидение и радио, вильнюсскую телебашню.

Безоружные — на танки

В соответствии с международным договором по обычным вооруженным силам в Европе в Минск вчера прибыла военная инспекционная группа НАТО под знаменем Королевства Бельгии, в которую входят также эксперты вооруженных сил других государств североатлантического сообщества.

Цель инспекции — контроль за началом очередного календарного периода уничтожения танков и бронированных боевых машин на танкоремонтном заводе в Борисове.

Процесс уничтожения боевой техники, который проводится строго по графикам, будет завершен в 1995 году.

Леонид ТРАЦЕВСКИЙ.

Без вины виноватый?

На возобновившемся вчера процессе по делу ГКЧП суд приступил к допросу бывшего шефа КГБ СССР Владимира Крючкова.

Подсудимый заявил, что не признает предъявленных ему обвинений по статье 64 “измена Родине” и статье 260, пункт “Б” — “халатное отношение к власти”.

В.Крючков также отметил, что его действия в августе 1991 года мотивировались его положением как руководителя КГБ, в чьи задачи входила охрана безопасности страны и обеспечение законности. Он особо подчеркнул, что в августе 1991 года действовал для защиты Конституции, конституционного строя и в условиях “острой необходимости”. “Могу упрекнуть себя лишь в том, что не удалось защитить то, что мы хотели”, — отметил он.

“Пора действовать!” Иначе СПИД убьет нас

В республике зарегистрирован 100-й инфицированный вирусом СПИДа.

У 25 человек уже появились клинические признаки этого заболевания, шестеро скончались. Специалисты предполагают, что только в Минске сегодня около 1,5 тысячи инфицированных, а в целом по республике их около 2 тысяч. Эти сведения были сообщены на заседании “круглого стола”, посвященного проблемам СПИДа, в Минском сексологическом центре.

Кстати, 1 декабря по инициативе Всемирной организации здравоохранения проводится всемирный день профилактики СПИДа. В этом году его девиз — “СПИД. Пора действовать”.

Андрей СЕРЕДА.

Не “сухим законом”, так ценами...

Стали известны свежие новости для любителей чего-нибудь попить.

Со вчерашнего дня, как сообщили в Департаменте цен Госэкономплана Беларуси, подорожала водка. Так, “Московская” и “Русская” отныне будут стоить 4030 рублей (без стоимости посуды), “Пшеничная” — 4180, “Белая Русь” — 4960 рублей.

Подорожала, кстати, и сама посуда: сейчас цена бутылки из-под водки тянет уже на 240 рублей, пива — 180, напитка 0,33 литра — на 120 рублей.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

О минимальной зарплате замолвите слово...

Как сообщили в пресс-центре Федерации профсоюзов Беларуси, от имени ФПБ в адрес премьер-министра Вячеслава Кебича направлено письмо.

Согласно расчетам специалистов ФПБ, минимальный потребительский бюджет на одного члена семьи, состоящей из четырех человек, составит в ближайшее время 90 тысяч рублей. В связи с этим Федерация профсоюзов Беларуси предлагает установить размер минимальной заработной платы в декабре не ниже 35 тысяч.

Ирина ЛЕВШИНА.

Час от часу не легче...

В Узбекистане с 1 декабря в 2 раза повышаются цены на товары первой необходимости, которые реализуют населению по карточкам.

Такое решение принял Кабинет министров Узбекистана. Другим постановлением с завтрашнего дня увеличиваются в 3 раза тарифы на проезд в городском транспорте. Между тем зарплату, пенсии и стипендии планируется увеличить с 1 декабря лишь в 1,5 раза.

Спорт-экспресс

В Берлине на первом этапе Кубка мира по конькобежному спорту минчанин Игорь Железовский стал вторым на дистанции 1000 метров. Первым финишировал американец Дэн Дженсен.

❑

В минувшее воскресенье футболист из Минска Сергей Герасимец, выступающий сейчас за клуб “Бней-Иегуда”, провел свой первый гол в чемпионате Израиля. В этом матче клуб Герасимца победил команду “Хапоэль” со счетом 3:1.

Выпуск подготовлен по сообщениям корреспондентов “Народной газеты”, агентств ИТАР—ТАСС, Белинформ, Интерфакс, БелаПАН и РИД.

На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Сяргей Давідовіч лічыць: гэта хвароба занесена сілай

Мікалай ГАЛКО

Прамовы дэпутатаў у “Розным” на ўчарашнім ранішнім пасяджэнні былі даволі стракатымі па тэматыцы. Віктар Піскароў у каторы раз успамінаў сумна вядомыя падзеі каля Маскоўскіх могілак, палемізаваў з Пазьняком, не прымаючы папрокаў у адрас міліцыі, якой паважаны дэпутат кіраваў у той час на пасадзе міністра ўнутраных спраў. Ён таксама дадаў, што няма сэнсу прыспешваць суд над КПСС, гэта зробіць гісторыя, і наогул рана спраўляць хаўтуры па камуністычных ідэалах.

Іосіф Сярэдзіч гаварыў пра маральныя праблемы нашага сённяшняга палітычнага жыцця.

З дасціпнай з’едлівасцю дэпутат Анатоль Лябедзька паведаміў калегам аб тым, што ўладамі створаны новы від — гомаправінцыял. Гэта жывая істота, падобная да чалавека, пражывае ў Ашмянах і вакол іх, мае значна зменшаны памер страўніка, бо вымушаны галадаць, у тым ліку і ад завышаных цэн у параўнанні з іншымі раёнамі Беларусі.

Сваё выступленне дэпутат Леанід Звераў прысвяціў праблемам таварыства сляпых, падкрэсліўшы, што пазбаўленне інвалідных прадпрыемстваў ільготнага падаткаабкладання ляжа вялікім грахом на душу.

Лявон Дзейка тлумачыў сапраўдныя мэты Беларускага згуртавання вайскоўцаў.

У Анатоля Вайцешыка, кіраўніка Брэсцкага аграпрамысловага комплексу, свой боль — цяжкае становішча вёскі. Хіба можна прыдумаць нешта больш недарэчнае: чым больш харчоў дае селянін, тым горш яму жывецца.

Сваю пазіцыю аб замежных паездках дапутатаў тлумачыў Віктар Кучынскі.

Не паспела скончыцца гэта своеасаблівая размінка, як сваю кроплю масла ў агонь падлілі дэпутаты Сяргей Антончык і Барыс Гетц. Першы прапанаваў заслухоўваць штодзённа справаздачу прэм’ер-міністра аб тым, што будзе з палівам, з транспартам. Дэпутат-ветэран сурова паўшчуваў Станіслава Шушкевіча за ягоную падтрымку Барыса Ельцына ў расійскіх кастрычніцкіх падзеях, ахарактарызаваўшы яе як “антыканстытуцыйны акт”, і прапанаваў зрабіць ракіроўку за сталом прэзідыума сесіі, перасадзіўшы, пакуль будзе разглядацца пытанне аб Канстытуцыі, на месца Старшыні яго першага намесніка Вячаслава Кузняцова.

Дэпутаты-камуністы не змаглі ўтрымацца, каб не выказаць некалькі моцных слоў у адрас расійскіх кіраўнікоў. Васіль Чэпік, напрыклад, гаварыў пра “крымінагенную рэвалюцыю” ў Маскве.

Цягу да мітынговых страсцей пераадолець цяжка, але ўсё ж паступова сесія пачала ўцягвацца ў рабочую атмасферу. Станіслаў Шушкевіч адмовіўся ад уступнага даклада па праекту Канстытуцыі.

Першы артыкул выклікаў лёгкія спрэчкі наконт фармулёўкі аб сутнасці дзяржавы. Таго-сяго не задаволілі словы “сацыяльная дзяржава”. Уладзімір Заблоцкі даводзіў, што існуе “сацыяльная эканоміка”, а што такое “сацыяльная дзяржава”, ён не разумее. У сваю чаргу Аляксандр Спіглазаў не згаджаўся з вызначэннем “сацыяльная справядлівасць”.

Але згоду знайшлі хутка. Васіль Шаладонаў і Станіслаў Шушкевіч нагадалі, што менавіта такі тэрмін запісаны ў Канстытуцыі Германіі, а немцы на практыцы даказалі ўсяму свету, што тое-сёе разумеюць у сацыяльных справах.

Дэпутаты заўважылі, што з вялікай колькасцю паправак да праекта Канстытуцыі выступалі Міхаіл Марыніч і Аляксандр Спіглазаў. Калі першы прадстаўляў свае ўласныя распрацоўкі, то другі штораз падкрэсліваў прыналежнасць да Аб’яднанай дэмакратычнай партыі. Дэпутат Альберт Кавалёў нават выказаў незадавальненне, ці этычна гэта пераўтвараць парламенцкія дэбаты ў прапаганду партыі.

Старшыня Вярхоўнага Савета заўважыў, што партыі маюць права заканадаўчай ініцыятывы, і перашкаджаць ім гаварыць аб сваіх папраўках услых нельга.

Дзевяты артыкул праекта, здавалася б, не ўтрымліваў у сабе падстаў для працяглай дыскусіі. У ім замацаваны існуючы падзел Беларусі на вобласці, раёны і гаворыцца аб тым, што тэрытарыяльныя змены рэгулююцца заканадаўствам.

Жаданне скасаваць вобласці, каб паменшыць чыноўную армію, даўно носіцца ў паветры. Носіцца, але мае выгляд аморфнай аблачынкі, якая ніяк не можа праліць на заканадаўчую глебу дождж прапаноў. І вось быццам бы падыходзячы выпадак.

Адны, у тым ліку і прадстаўнікі абласных адміністрацый, за захаванне статус-кво; другім карцела адным узмахам ліквідаваць існуючы падзел. Трэція ж рэзонна заўважалі, што ў Канстытуцыі павінна быць указана толькі аб механізме змены існуючага падзелу і не варта займацца пераліваннем з пустога ў парожняе.

Як правіла, таптанне на месцы прыводзіць да палітычных выпадаў. Валянцін Голубеў абвінаваціў большасць у тым, што яна хоча захаваць усё старое. Іван Смоляр, наадварот, зазначыў, што ёсць людзі, якім пры крызісе хочацца абавязкова нешта ліквідаваць, бо сур’ёзныя эканамічныя захады праводзіць цяжэй.

Суадносіны галасоў пры электронным падліку паказалі, што нават даволі бяскрыўдныя артыкулы праекта Канстытуцыі вельмі цяжка дасягаюць кампраміснага выніку. А колькі выплюхнулася эмоцый пры разглядзе артыкула аб дзяржаўнай мове. Ёсць і закон аб ёй, ёсць і папярэднія станоўчыя вынікі, але, відаць, такі ўжо гаротны лёс беларускай мовы, што яе суправаджаюць бясконцыя нападкі, жаданне заціснуць яе ў цёмны кут. Хаця знешне ўсё выглядае прыстойна. Шэраг дэпутатаў сцвярджае, што беларуская мова можа быць дзяржаўнай, але неабходна толькі “решить вопрос о роли русского языка”. Мне здаецца вартым заклік Мікалая Скарыніна, саветніка прэм’ер-міністра, прагаласаваць за дзяржаўнасць беларускай мовы, каб не даць магчымасці спекуляваць на гэтым пэўным палітычным сілам.

Барыс Гетц за тое, каб у беларускай мовы быў дзяржаўны статус, а ў рускай — афіцыйны. Як быццам новая прапанова, але ніхто не ведае, што такое “афіцыйны статус рускай мовы”. Хараша сказаў на гэты конт дэпутат Сяргей Давідовіч: “Большасць размаўляе на рускай мове. Гэта хвароба, якая сілай занесена на Беларусь. Але прыйдзе час — і беларусы ўспомняць родную мову”.

Обращение

координационного совета объединения народных депутатов “Беларусь” в Верховном Совете Республики Беларусь к народным депутатам Республики Беларусь

Глобальные политические, экономические, социальные и духовные перемены в нашем Отечестве — Беларуси, как и в других новых независимых государствах, возникших с распадом СССР, происходят непросто, даже мучительно. Негативные проявления этого процесса во многом обусловлены отсутствием адекватной конституционно-правовой базы. Совершенно очевидно, что со старой Конституцией невозможно войти в новую жизнь, нельзя создать цивилизованное демократическое общество. Бесконечно вносимые поправки в действующую Конституцию не способны более обеспечивать коренные преобразования и радикальные реформы. Поэтому главной и приоритетной государственной задачей становится принятие новой Конституции.

Принятие новой Конституции Республики Беларусь является ключевым звеном масштабной конституционной реформы, начало которой было положено Декларацией Верховного Совета о государственном суверенитете Республики Беларусь. С помощью новой Конституции, которая послужит правовой основой для дальнейших преобразований, для реформирования многообразных общественных отношений в интересах людей, необходимо решить насущные политико-правовые задачи и обеспечить ненасильственный, цивилизованный переход к новому состоянию белорусской правовой государственности. В принятии новой Конституции также заключен глубокий смысл консолидации общества, достижения гражданского согласия. Таким образом, принятие и вступление в силу новой Конституции призвано стать важнейшим, без преувеличения, этапным событием в истории белорусского государства.

Подготовленный к рассмотрению на очередной сессии Верховного Совета проект Конституции и его разработчики, несомненно, заслуживают высокой оценки. Проект утверждает Беларусь в качестве суверенного, правового, демократического и социального государства, предлагает целостную систему принципов демократического конституционного строя. Это — народовластие как основа государства, государственный суверенитет, права и свободы человека как высшая ценность, конституционализм, верховенство права, гражданское общество, политический и идеологический плюрализм, разделение властей, полноправное участие республики в мировом сообществе. Безусловным достоинством представленного проекта является также то, что не игнорируется предыдущее конституционное развитие Беларуси: в проекте отражено много позитивного из предшествующего и настоящего опыта государственно-правового развития республики.

Проект новой Конституции предусматривает модель президентской республики и, несмотря на имеющиеся неоднозначные оценки института президентства в странах ближнего и дальнего зарубежья, убеждены в том, что сильная президентская власть имеет в Беларуси серьезную перспективу. В нынешних условиях кризиса крайне важно создать авторитетную, дееспособную, сильную, стабильную исполнительную власть в лице президента, главы государства и главы правительства, для преодоления этого кризиса, осуществления коренных реформ, улучшения условий жизни народа, обеспечения прав человека и, в перспективе, выведения республики на уровень развитых стран. Без президентской республики Беларуси грозят большие потрясения, опасность свалиться в пропасть. У нас не сможет сейчас работать парламентская республика, так как неразвитость партийной системы создает неустойчивость для правительства, сформированного неустойчивым большинством парламента.

Объединение народных депутатов “Беларусь” считает, что Конституционной комиссией и ее рабочей группой подготовлен достаточно сильный документ, в котором содержится системное видение демократического государственного и общественного устройства в Беларуси, и поэтому можно и нужно принять новую Конституцию.

Поддерживая обнародованное в октябре 1992 года заявление Верховного Совета Республики Беларусь “О необходимости ускорения конституционных преобразований в Республике Беларусь”, обращаем внимание, что нередко данное заявление истолковывается односторонне, лишь как обязательство проведения досрочных выборов нового парламента. Такое отождествление некорректно. Проведение реформ на основе конституционной законности, принятие в текущем году новой Конституции и формирование в соответствии с ней новых органов государственной власти — вот полный истинный смысл указанного заявления.

В этой связи затяжка с принятием новой Конституции была бы большой политической ошибкой и поэтому недопустима. Нельзя упустить возможность поставить мощную правовую преграду на пути дестабилизации общественно-политической и экономической ситуации.

Конституция — это компромисс интересов различных общественных и политических сил, партий, объединений, депутатских фракций и групп субъектов экономической жизни, органов власти. Очень хотелось бы надеяться, что уважаемые народные депутаты Республики Беларусь, наши коллеги готовы к плодотворной, результативной работе на сессии, к согласию, компромиссу по проекту Конституции, чтобы принять ее. Работа Верховного Совета двенадцатого созыва с очевидностью показывает, что практически нет таких проблем, при решении которых нельзя было бы достичь — при наличии доброй воли и самоорганизованности — искомого согласия между различными подходами и интересами, между разными парламентскими фракциями и группами.

Объединение народных депутатов “Беларусь” считает, что подготовленный Конституционной комиссией и ее рабочей группой, в состав которых входили народные депутаты самой различной ориентации, проект как раз является взвешенным решением, способным получить поддержку двух третей депутатов. Но если все же в Верховном Совете не удастся достичь согласия по проекту новой Конституции, то в возможно короткие сроки должен быть проведен республиканский референдум по принятию Конституции в целом в редакции проекта Конституционной комиссии, которая получит поддержку простого большинства Верховного Совета. Мы — против безоглядного бросания к референдуму. Однако если принятие Конституции на сессии будет блокироваться, то объединение народных депутатов “Беларусь” будет инициировать проведение республиканского референдума. Ибо принятие новой Конституции — это главная государственная задача для Республики Беларусь.

В рамках действующей Конституции существуют только две легитимные процедуры принятия новой Конституции: через Верховный Совет или через обязательный республиканский референдум. Любые другие пути, не оговоренные в действующей Конституции, в том числе посредством созыва так называемой Конституционной ассамблеи, неконституционны. Объединение депутатов “Беларусь” отвергает любые неконституционные предложения, ибо только легитимный конституционный переход способен обеспечить стабильность в государстве и обществе, национальное и гражданское согласие вокруг основ обновляемого строя.

За принятием демократической Конституции Республики Беларусь, которая определит основы избирательной системы, должно последовать принятие новых избирательных законов (о выборах президента и о выборах депутатов Верховного Совета) и назначение выборов.

Убеждены, и это согласуется с вышеуказанным заявлением Верховного Совета о необходимости ускорения конституционных преобразований, что только после принятия новой Конституции можно проводить перевыборы органов государственной власти. Без принятия новой Конституции проведение таких выборов недопустимо, так как повлечет за собой нестабильность высших государственных органов, то есть дезорганизацию власти. Неизбежно встанет непростой вопрос о судьбе вновь выбранных Верховного Совета и органов управления, об их легитимности. Как поступить с ними после принятия новой Конституции: снова назначать выборы, заново формировать правительство и т.п.?

В связи с тем, что управляемость процессами государственной и общественной жизни невелика, действительно назрела необходимость реформирования в первую очередь исполнительной власти. Поэтому объединение народных депутатов “Беларусь” придерживается позиции, что с принятием новой Конституции и новых избирательных законов весной 1994 года должны быть проведены выборы прежде всего президента.

Наша позиция, основанная на всестороннем научно-практическом анализе собственного и зарубежного опыта, состоит в том, что вне зависимости от того, какая из политических сил окажется во главе власти после предстоящих выборов, реформирование исполнительной власти путем избрания весной 1994 года первого президента Беларуси является приоритетным. Нынешний переходный период требует действенного, активного государственного регулирования, поэтому медлить с выборами президента нельзя. Введение президентской власти придаст качественно новый статус и большие возможности вертикали исполнительной власти, что является важнейшей предпосылкой и условием улучшения ситуации в стране. Кроме того, избранный сильный президент обеспечил бы нормальное функционирование органов государственного управления, других государственных и общественных институтов при проведении в дальнейшем перевыборов Верховного Совета и местных Советов.

На развитие конституционного процесса непосредственное влияние оказывают социально-экономические реалии сегодняшнего дня. Сетования о том, что в Беларуси недостаточно решительно проводятся экономические реформы, небесспорны. Скорее наоборот. Однако не следует все до основания рушить. В нынешних условиях важно найти гражданское согласие и мир, объединить усилия властей, граждан, организаций и коллективов для обеспечения стабилизации экономики, внести коррективы в тактику проведения экономических реформ, придать им регулируемый характер, обеспечить действенную социальную защиту населения, решительно повести борьбу с преступностью. Этому и посвящена проходящая очередная тринадцатая сессия Верховного Совета Республики Беларусь двенадцатого созыва, на которую вынесены действительно судьбоносные вопросы, прежде всего: Конституция, определение дальнейшего хода и приоритетов конституционных преобразований, ратификация жизненно важных для Республики Беларусь международно-правовых документов, принятие законов, рассмотрение других актуальных вопросов.

Масштабность и значение разрешаемых вопросов требуют от каждого гражданина республики, а от народных детутатов в особенности, осознания личной ответственности за судьбу своих детей, за будущее Отечества.

Пазіцыя

Лічым далейшую працу Вярхоўнага Савета бесперспектыўнай

Спадары дэпутаты, паважаныя грамадзяне.

Становішча ў краіне дасягае крытычнай мяжы. Два тыдні ў Вярхоўным Савеце разглядаліся шляхі выхаду з крызісу і дзейнасць Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, антынародная палітыка якога давяла да разбурэння беларускую эканоміку, да энергетычнага голаду, да беспрацоўя, да спынення вытворчасці і збядненне людзей. Менавіта гэты ўрад былой БССР і паслухмяны яму Вярхоўны Савет сваімі безадказнымі паводзінамі ініцыявалі “прыхватызацыю”, разрабаванне дзяржаўнай маёмасці, затармазілі рынкавыя рэформы, паспрыялі стварэнню спекулятыўнага рынку і рынку дэфіцытаў, раскручванню махавіка інфляцыі, паставілі пад пагрозу дзяржаўную незалежнасць Беларусі. Такі ўрад не можа кіраваць дзяржавай. Мы паставілі пытанне аб яго адстаўцы. Такі кіраўнік, як спадар Кебіч, які за тры гады нічога не зрабіў для сапраўднай рэформы, не павінен заставацца прэм’ер-міністрам. Выхад з крызісу без змены ўрада, без новых выбараў немагчымы.

Аднак ніякая крытыка, ніякія факты і аргументы аб безадказнай, разбуральнай дзейнасці ўрада і яго кіраўніка, ніякія сведчанні аб крытычным стане нашай эканомікі і нашага грамадства не ўздзейнічаюць на праўрадавую большасць Вярхоўнага Савета і яго Старшыню С.Шушкевіча. Яны, відаць, лічаць такое становішча нармальным, гэтак жа, як і далейшае існаванне збанкрутаванага ўрада Кебіча.

Два тыдні абмеркавання дзейнасці ўрада і пытання аб шляхах выхаду з крызісу, якое было ўнесена па прапанове апазіцыі, не далі выніку. Рашэнне аб адстаўцы Савета Міністраў не прынятае; адкінутыя ўсе канструктыўныя прапановы па выхаду з крызісу; ратыфікацыяй пагаднення аб аб’яднанні грашовых сістэм Беларусі і Расіі пастаўлена пад пагрозу дзяржаўная незалежнасць Беларусі. Сам ход 13-й сесіі адбываецца з парушэннем рэгламенту, не вытрымліваецца парадак дня сесіі. Пытанні выносяцца на разгляд без падрыхтоўкі, без увагі на іх чарговасць; некаторыя дэпутаты наменклатурнай большасці галасуюць за адсутных. У гэтых умовах мы, дэпутаты апазіцыі Народнага фронту і іншыя дэмакратычныя дэпутаты, лічым далейшую працу Вярхоўнага Савета бесперспектыўнай, непатрэбнай для беларускай дзяржавы. Мы будзем прымаць захады, каб растлумачыць людзям неабходнасць адстаўкі гэтага ўрада і правядзення нечарговых дэмакратычных выбараў у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь.

Мы не бачым сэнсу ўдзельнічаць у пасяджэннях 13-й сесіі, акрамя тых, дзе будуць разглядацца эканамічныя і палітычныя пытанні, што ўплываюць на лёс Беларусі і якія тычацца змены інстытутаў улады нашай дзяржавы.

Народныя дэпутаты Беларусі:

З.Пазьняк, Л.Баршчэўскі, Г.Сямдзянава, А.Шут, П.Холад, В.Малашка, В.Какоўка, В.Алампіеў, Б.Гюнтэр, С.Папкоў, Г.Грушавы, Я.Глушкевіч, В.Голубеў, А.Трусаў, Г.Карпенка, І.Германчук, Л.Тарасенка, С.Антончык, С.Навумчык, Ю. Беленькі, В.Радамысльскі, Л.Зданевіч, У.Сапронаў, М.Маркевіч, М.Аксаміт, І.Герасюк, І.Пырх, М.Крыжаноўскі, Л.Дзейка, А.Паруль, Я.Цумараў, В.Ганчар, А.Лябедзька, І.Сямашка, С.Слабчанка.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб устанаўленні дыпламатычных адносін паміж Рэспублікай Беларусь і Каралеўствам Бутан, паміж Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Камерун

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Пагадзіцца з прапановамі Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь аб устанаўленні дыпламатычных адносін паміж Рэспублікай Беларусь і Каралеўствам Бутан, Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Камерун.

2. Даручыць Міністэрству замежных спраў Рэспублікі Беларусь прыняць неабходныя практычныя меры для адпаведнага афармлення ўстанаўлення дыпламатычных адносін з Каралеўствам Бутан і Рэспублікай Камерун.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С.ШУШКЕВІЧ.

22 лістапада 1993 г. г.Мінск. № 2575-XII

Нельга маўчаць!

Ці патрэбна беларускай дзяржаве вернасць ваеннай прысязе?

Сяргей АНТОНЧЫК,
народны дэпутат
Рэспублікі Беларусь

Амаль год прайшоў ужо з таго часу, як беларускія вайскоўцы паставілі свае подпісы пад тэкстам прысягі на вернасць народу Рэспублікі Беларусь. Яны пакляліся свята выконваць законы нашай дзяржавы, распараджэнні ўрада і загады сваіх камандзіраў.

Аднак не ўсе, хто даў гэтую ганаровую клятву, яе прытрымліваюцца.

На працягу сваёй работы ў Часовай камісіі Вярхоўнага Савета мне давялося сутыкацца з фактамі ўдзелу ваеннаслужачых беларускага войска ў кіраванні камерцыйнымі структурамі. Выконваючы даручэнне Вярхоўнага Савета па вывучэнню дзейнасці камерцыйных структур пры органах дзяржаўнай улады (а войска — гэта адзін з галоўных інстытутаў дзяржавы), я паспрабаваў разабрацца, дзе тут дзяржаўныя інтарэсы, а дзе пад маскай дзяржаўных служачых схаваліся звычайныя дзялкі, якія клапоцяцца толькі аб сваёй асабістай кішэні. І вось што ўдалося высветліць.

Як вядома, напрыканцы 1992 года ўрад выдаў пастанову N 711 аб забароне дзяржаўным служачым удзельнічаць у кіраўніцтве або быць заснавальнікамі камерцыйных структур асабіста ці праз сваіх прадстаўнікоў. Міністр абароны на падставе гэтай пастановы выдаў адпаведны загад войску N 204 ад 8.12.92 г., дзе чорным па белым напісана, што ваеннаслужачым забараняецца не толькі ўдзел у дзейнасці камерцыйных структур, але і ўсялякае ім садзейнічанне. Забароны гэтыя зразумелыя, бо калі ў войску дазволіць дзейнічаць камерсантам, то ні аб якой баявой гатоўнасці і звычайнай дысцыпліне не можа быць гаворкі. Але затое будуць выдатныя ўмовы для росквіту карупцыі ў самым поўным сэнсе гэтага слова.

Аднак ствараецца ўражанне, што загады для таго-і пішуцца, каб потым іх не выконваць. У 1991 годзе група афіцэраў Мінскага вышэйшага інжынернага зенітна-ракетнага вучылішча на чале з палкоўнікам В.Д.Казюмінскім заснавала таварыства з абмежаванай адказнасцю "Навукова-вытворчы цэнтр "Крис". Навукова-даследчай лабараторыяй (НДЛ) N 3 гэтага вучылішча, якую ўзначальвае той жа В.Д.Казюмінскі, была распрацавана сістэма аўтаматызаванага праектавання (САПР). На гэтую работу дзяржавай было адпушчана 4,5 мільёна рублёў. У 1991 г. вынікі шматгадовай працы некалькіх дзесяткаў супрацоўнікаў лабараторыі былі фактычна прыватызаваны некалькімі кіруючымі асобамі, якія заснавалі "Крис". Як пісьмова паведаміў мне палкоўнік В.Д.Казюмінскі, цана аднаго экземпляра распрацаванай САПР (а гэта некалькі стандартных гнуткіх дыскаў для ЭВМ з запісанымі на іх праграмнымі сродкамі) не менш за 100 тысяч долараў. Казюмінскі і яго кампаньёны чамусьці палічылі гэтую дзяржаўную маёмасць за ўласную, аб чым сведчыць акт перадачы "ноў-хаў", па якім асноўныя кампаненты САПР у грашовым эквіваленце размеркаваны паміж сузаснавальнікамі ТАА "Крис".

Дзіўная рэч — як гэта можна навуковыя распрацоўкі ваеннай установы, дзе ўсё так старанна засакрэчана, уносіць у статутны фонд прыватнай фірмы? Але гэта пытанне хутчэй да старшыні КДБ спадара Э.І.Шыркоўскага.

Аднак вернемся да нашых герояў.

У 1992 годзе яны старанна працавалі ў двух месцах і гора не ведалі. Але раптам выбух: пастанова Саўміна 711 і загад міністра. Што рабіць? І тут Казюмінскі і К° паказалі выдатнае разуменне асноў ваеннай тактыкі. Каб выйграць вайну, трэба прымяніць абходны манеўр. Застаецца толькі здагадвацца, якім чынам ім удалося пераканаць міністра абароны ў сваёй чысціні перад прысягай, таму што на мой дэпутацкі запыт міністр П.П.Казлоўскі адказвае: "Проведенным мною расследованием установлено: никто из офицеров Минского ВВИУ не является учредителем НПЦ "Крис", так как в декабре 1992 г. офицеры Казюминский В.Д., Суровцев И.И. и Тарарин С.И. подали заявления о выходе из состава учредителей НПЦ "Крис" и решением собрания учредителей исключены из состава общества".

Выключаны то яны выключаны, але ж замест афіцэраў у спіс заснавальнікаў уключаны іхнія жонкі — Казюмінская, Сураўцава ды Тарарына, а сход заснавальнікаў "Крис" зацвердзіў пераход долі кожнага афіцэра ў статутным фондзе ў выглядзе "ноў-хаў" да яго жонкі. Дык што, цяпер жонкі "ведаюць, як" стварaць САПР коштам 100 тысяч долараў? І што, цяпер грамадзяне Беларусі могуць не турбавацца за лёс сваіх падаткаў у дзяржаўную казну і спаць спакойна, ведаючы, што частка дзяржаўных грошай ідзе не ў кішэню палкоўніка Казюмінскага В.Д., а ў сумачку ягонай жонкі? Бо таварыства "Крис", дзе сузаснавальнікам грамадзянін(ка) Казюмінскі (кая), здае ўласныя персанальныя ЭВМ у арэнду Мінскаму ВВІВ, дакладней, начальніку НДЛ N 3 палкоўніку В.Д. Казюмінскаму, і ў якасці арэнднай платы атрымала са снежня 1992 г. па жнівень 1993 г. 422.223 рублі.

Як былыя дзяржаўныя камп'ютэры сталі ўласнасцю ТАА "Крис" — гэта асобная цікавая гісторыя. А вось што я ўбачыў на свае вочы 5 кастрычніка гэтага года, калі наведваў ваеннае інжынернае вучылішча. У рабочы час падначаленыя палкоўніку В.Д.Казюмінскаму ваеннаслужачыя працуюць на камп'ютэрах таварыства "Крис" і па заданню свайго начальніка (ці яго жонкі?) працягваюць далейшае развіццё прыватызаванай САПР.

Намеснік начальніка вучылішча палкоўнік Н.К.Чугай, які суправаджаў мяне да памяшканняў НДЛ N 3, доўга спрабаваў пераканаць у тым, што ваенная навука хутка выведзе нашу рэспубліку з бедвані эканамічнага крызісу. З другога боку, палкоўнік Казюмінскі даказваў, што "Крис" у памяшканнях НДЛ N 3 не размешчаны, супрацоўнікі ТАА "Крис" у НДЛ не працуюць. А я глядзеў на вясёлы твар дырэктара "Криса" У.С.Панчынова, які аднachасова лічыцца і старшым навуковым супрацоўнікам НДЛ N 3, і разумеў, што наўрад ці хто здолее адарваць іх ад "хлебнага" месца.

Дык чаму гэтыя відавочныя факты не вядомыя міністру абароны Казлоўскаму? Мяркую, што нездарма. Ёсць прычына, якая прымушае паважанага міністра не заўважаць усе парушэнні, якія ўзніклі пасля стварэння "Криса". Гэта прычына — у паслядоўным выкананні адным з афіцэраў НДЛ-3 Грыневічам прынесенай прысягі.

Гэта адзін з тых падначаленых палкоўніка Казюмінскага, які паспрабаваў сумленна выканаць загад міністра абароны Рэспублікі Беларусь аб забароне аказання якога-небудзь садзейнічання таварыствам з абмежаванай адказнасцю. Ён адкрыта адмовіўся працаваць на "Крис" у рабочы час.

Дарэчы, я размаўляў з ім у вучылішчы, а праз 10 дзён — 15 кастрычніка — яго звольнілі з войска "за дыскрэдытацыю звання афіцэра".

Нагадаю, што яшчэ ў лістападзе 1992 г. народны дэпутат Рэспублікі Беларусь Ю.Беленькі рабіў запыт да міністра абароны, у якім ставілася пытанне: чаму за тое, што гэты афіцэр у адпаведнасці з вайсковым статутам спрабаваў утрымаць іншых афіцэраў ад супрацьзаконнага партыйнага сходу з удзелам былога сакратара ЦК КПБ В.Г.Ціхіні, маёра У.Г.Грыневіча панізілі ў пасадзе? Міністр П.Казлоўскі тады адказаў, што "преследований майора Гриневича В.Г. по политическим мотивам в училище нет".

Цяпер на мой дэпутацкі запыт П.Казлоўскі адказвае, што "майор Гриневич В.Г. проявил себя недисциплинированным и неисполнительным офицером, халатно относился к выполнению служебных обязанностей".

Як я разумею, дык так і павінен быў дзейнічаць афіцэр, які сумленна выконвае прысягу. Калі ўрад і міністр абароны забараняюць садзейнічаць камерцыйным структурам, то прамы абавязак кожнага афіцэра — выканаць гэты загад, а не загад ніжэйстаячага начальніка, які дапускае адкрытае непадпарадкаванне вышэйстаячым камандзірам і пад прыкрыццём службовых абавязкаў прымушае сваіх падначаленых парушаць нават прысягу.

У 1991 годзе камісія на чале з палкоўнікам Н.К.Чугаем выдала Грыневічу паперу, у якой гаварылася: "Тов.Гриневич В.Г., Вы проводите пропаганду, чтобы белорусы служили на территории Беларуси. Вы проводите пропаганду подрыва армии. Прекратите пропаганду подрыва и развала армии. В противном случае Вы будете отстранены от должности и уволены в запас по служебному несоответствию".

Аднак маёр Грыневіч, відаць, быў такі моцны, што саюзная армія ўсё ж развалілася. Цяпер маёр Грыневіч стаў вельмі небяспечным для беларускай арміі. Ён паслядоўна ставіў пытанні перад камандаваннем аб парушэнні загада міністра абароны палкоўнікам В.Д.Казюмінскім . Ну, а калі небяспечны, трэба ад яго пазбавіцца. З 1 ліпеня Грыневіча вывелі за штат. З 1 верасня яму перасталі плаціць зарплату. Ён і яго сям'я засталіся без сродкаў для існавання. 4 верасня ён спрабаваў прабіцца на прыём да начальніка ўпраўлення кадраў, да міністра абароны, але яго прымаць адмаўляліся. Нарэшце 21 верасня ён трапіў да тагачаснага намесніка міністра абароны генерал-палкоўніка П.П.Чауса, які, мабыць, зразумеўшы, што ў дзеяннях маёра ёсць рацыя, параіў накіраваць рапарт асабіста міністру.

Не ведаю, ці не паўплывала на лёс самога генерал-палкоўніка П.П.Чауса яго маральная падтрымка маёра, але Грыневіча звольнілі, а генерал-палкоўнік П.П.Чаус ужо не намеснік міністра абароны.

Вось такі сумны лёс тых, хто хоча жыць у нашай незалежнай дзяржаве па яе законах. Паколькі весці перапіску з міністрам абароны спадарам Казлоўскім па гэтым пытанні больш не мае сэнсу, звяртаюся да Генеральнага пракурора Беларусі В.І.Шаладонава з дэпутацкім запытам:

1. Ці з'яўляецца парушэннем ваеннай прысягі парушэнне пастановы ўрада N 711 і загада міністра абароны Рэспублікі Беларусь N 204 ад 8.12.92 г.?

2. Ці ёсць склад злачынства ў выплаце дзяржаўных грошай таварыству "Крис" ад МВВІВ?

3. Ці законна былі перададзены дзяржаўныя камп'ютэры на баланс прыватнай фірмы "Крис"?

4. Ці не з'яўляюцца дзеянні палкоўніка В.Д.Казюмінскага ў ТАА "Крис", а таксама іншых службовых асоб пры разглядзе пісьмовых заяў маёра У.Г.Грыневіча і яго звальненне з войска злоўжываннем службовым становішчам?

5. Ці не атрымліваецца так, што навуковыя распрацоўкі ваеннаслужачых беларускага войска, якія фінансуюцца з бюджэту Рэспублікі Беларусь, затым бясплатна перадаюцца ва ўстановы Расіі, з якімі, як сведчыць зводка аб навуковых даследаваннях НДЛ -3, супрацоўнічае палкоўнік В.Д.Казюмінскі?

Кірмаш

Ёсць на што паглядзець!

Гэтых прыгожых дзяўчат на подыуме Беларускага цэнтра моды змаглі пабачыць тыя, хто трапіў на дэманстрацыю калекцый жаночага адзення Усяпольскай палаты моды з горада Лодзі. Дэманстрацыя адзення праводзілася ў рамках міжнароднага кірмашу "Усход—Захад—Поўнач—Поўдзень". Амаль што гадзіну гледачы знаёміліся з тым, што сёння прапануюць члены Усяпольскай палаты моды — каля сотні прыватных і дзяржаўных вытворцаў тканін і адзення.

Фота Сяргея ГРЫЦА.

1 декабря — Всемирный день борьбы со СПИДом

"СПИД — это плата за бездуховность",

— считает доктор философии калифорнийского колледжа Святой Троицы Джозеф Сербо.

Мы еще только учимся пропаганде против СПИДа, а у американцев все давно поставлено на должную высоту. Мы предостерегаем: смотрите в оба и не заболейте, а они проповедуют отношение к больным людям. И надо отдать должное: есть чему поучиться. Сам взгляд на проблему у Джозефа Сербо интересен. Он считает, что в тяжкой, безнадежной болезни духовное прозрение человека происходит намного быстрее. Эпидемия СПИДа изменила людей неузнаваемо — гуляки, кутилы, не больно разбиравшиеся в интимных связях, становятся проповедниками здорового образа жизни. Все бы исправил и изменил человек у черты смерти, да поздно, но это запоздалое прозрение прекрасно влияет на других. Сострадайте нам! — просят ВИЧ-инфицированные, не стойте в стороне и не ждите, что эта беда обойдет ваш дом, звоните в колокола, ведь все мы, в том числе и церковь, отвечаем за нравственное обеднение общества. Инфицированные дети порождали в обществе гнев по отношению к их родителям. Это удалось изменить, ибо никогда злоба не помогала страданию. Защитить, сострадать, поделиться последним — только с такой установкой общество способно излечиться от многих болезней, в том числе и от СПИДа. Надо не бояться говорить людям, что эта "чума XX века" косит нас за безнравственность, "свободную любовь", которая превратилась в свободу без любви. Человек — мыслящее существо, обладает свободной волей. Его, а не чья-то вина, что он направляет свои мысли на чувственные удовольствия, а не на благо для других. Как ни пытались заразить животных — не получилось, СПИДом они не болеют, потому что не умеют мыслить так мерзко, как это делает человек. Голос СПИДа будет становиться громче, если мы отвергнем заболевших. Проблема давно вышла за рамки медицины и, если относиться к ней равнодушно, она нанесет смертельный удар по взаимоотношениям мужчины и женщины, по рождаемости. Сочувствуя и отдавая больным последнюю дань, мы и сами станем душевными людьми.

В Америке и бедные, и богатые участвуют в фонде Совета по проблемам СПИДа. У нас пока откликнулись фирмы "Хелен Валери", "Дайнова", "Таир", корпорация "Народная грамада". Своей финансовой поддержкой они помогли белорусской ассоциации "Жизнь без СПИДа", но это пока капля в море. Знакомство президента правления этой общественной, неправительственной ассоциации Геннадия Хлобыстова с Джозефом Сербо произошло в Москве.

Американскому профессору очень хотелось, чтобы его услышали белорусские врачи. Он считает, что этот народ необычайно чист. Приняв такой чернобыльский удар, остался спокоен и смиренен, ничего не требует себе, хотя те, кто придумал ядерного джинна, могли бы платить ему безмерно. К сожалению, похвала американского философа припоздала — уже заболели СПИДом и у нас (республика заняла третье место среди стран СНГ по числу ВИЧ-инфицированных.) Уже и умерли, так и не успев призвать всех нас быть нравственно чище.

Лилия НИКОЛАЕВА.

26 лістапада ў "Народнай газеце" быў надрукаваны артыкул Е.Андрэевай. Вось які цікавы водгук прыйшоў у рэдакцыю ад вядомага паэта Беларусі Сяргея Грахоўскага.

Нізкі паклон

Удзячнасць і сардэчнае слова праведнай Ефрасінні

Дазвольце нізка Вам пакланіцца, шаноўны і мудры прафесар і доктар педагагічных навук Ефрасіння... Андрэева.

Калі б Ваша педагогіка стала ўсеагульным здабыткам, мы былі б шчаслівейшыя і духоўна багацейшыя. Дазвольце выказаць Вам глыбокую падзяку за ясны розум, адвагу, дабрату і справядлівасць, за сумленнае мысленне, на жаль, недасяжнае затлусцелым адступнікам, гатовым усё прадаць дзеля ўласнай сыці, каб забяспечыць сябе, нашчадкаў і сваіх чаляднікаў.

Ваш артыкул... Не, прабачце, гэта — самая шчырая споведзь сумленнейшай і добразычлівай абаронцы абрабаваных, зняважаных, даведзеных да адчаю адданых Бацькаўшчыне беларусаў. У нас прылюдна адбіраюць апошняе — мову — надзейны ключ да разумення ўсіх славянскіх моў.

Дзякуй Вам, сапраўднай дачцэ Вялікай Расіі, за Ваш мужны, усхваляваны голас шчырай сястры майго народа. Калі і яго не пачуюць аглухлыя і анямелыя "тутэйшыя", дык нам пагражае звод, ганьба і сорам перад светам. А Вам, рускай вучонай, што з любоўю авалодала мілагучнаю славянскаю моваю, якое выраклася большасць чыноўнікаў і нашых "абраннікаў", што аж вылузваюцца, каб увесці так званае двухмоўе, ведаючы, што беларуская мова не будзе ***дзяржаўнаю,*** *а толькі падманным прыкрыццём так званага суверэнітэту. І гэта чаўпуць пасланцы ў Вышэйшую Раду, учорашнія дзеці вёскі, забытых калыханак і мудрых казак.*

Няўжо яны не апамятаюцца, няўжо, страціўшы нацыянальную годнасць і гонар, не спалохаюцца пагарды народаў свету, што паверылі ў нашую незалежнасць і прыслалі сваіх дыпламатаў? Няўжо іх не точыць сумленне за пагарду да маці сваёй, гісторыі, культуры, да свайго народа? Да яго гераічнай даўніны?

Сардэчнае дзякуй Вам, Праведная Ефрасіння-Мудрая. І верш Вам — на ўспамін.

Можна хату спаліць,
Папрастрэльваць галовы,
Але нельга забіць
Неўміручае мовы.

Распіналі цябе
На крыжах і на дыбах,
У ліхой барацьбе
Абсмаліў цябе выбух.

Не адно і не два
Катавалі стагоддзі,
Ты жывеш, як жыла,
У сярмяжным народзе.

Дабіваюць цябе
Твае родныя дзеці,
Плача Маці ў журбе
І ў хаце, і ў клеці,

Што сыны і унук
Ацураліся дому,
Кожны — доктар навук,
А якіх — невядома.

Маці не зразумець,
Кім былі, кім вы сталі,
Бо па-нашаму пець
І казаць перасталі.

Можна ўсё, што відаць,
Зруйнаваць да асновы,
А забыць і прадаць
Нельга родную мову.

Дык успомніце, хто вы,
І чыны, і чынушы,
Што без роднае мовы
У вас бяздушныя душы,

Крэслы ёсць і правы,
І багата спакусы,
Толькі ўспомніце в-ы-ы,
Што і вы Б Е Л А Р У С Ы.

Сяргей ГРАХОЎСКІ.

Вярхоўнаму Савету і Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь

Беларускі друк — пад пагрозай!

Сённяшняе фінансава-эканамічнае становішча, якое звязана з вытворчасцю газет і часопісаў, такое, што на мяжы спынення знаходзяцца як выдавецтва "Беларускі Дом друку" і перыядычныя выданні, якія ў ім друкуюцца, так і ўвесь беларускі друк у цэлым. Сёння і паліграфісты, і журналісты пастаўлены рашэннем урада (аплата энерганосьбітаў у расійскіх рублях) ва ўмовы поўнага банкруцтва.

Няма патрэбы падрабязна тлумачыць, да якіх вынікаў можа прывесці спыненне газетна-часопіснай вытворчасці. Перш за ўсё гэта: дэстабілізацыя грамадскай сітуацыі, якая звязана з адсутнасцю інфармацыі, рэзкае падзенне іміджа Рэспублікі Беларусь як суверэннай еўрапейскай дзяржавы, разбурэнне інфармацыйнай сістэмы, якая склалася ў Беларусі.

Лічым неабходным абмеркаванне гэтай надзвычайнай сітуацыі на сумесным тэрміновым пасяджэнні кіраўнікоў Вярхоўнага Савета і ўрада Рэспублікі Беларусь, выдавецтва "Беларускі Дом друку" і прадстаўнікоў Саюза журналістаў Беларусі.

Б. Кутавы, генеральны дырэктар выдавецтва "Беларускі Дом друку",
Л.Екель, старшыня Саюза журналістаў Беларусі,
А.Акулік, першы намеснік галоўнага рэдактара газеты "Рэспубліка",
Я.Аляксейчык, генеральны дырэктар Белінфарма,
І.Асінскі, галоўны рэдактар газеты "Советская Белоруссия",
С.Букчын, галоўны рэдактар газеты "Европейское время",
У.Вялічка, галоўны рэдактар часопіса "Беларуская думка",
У.Наркевіч, галоўны рэдактар газеты "Звязда",
І.Сярэдзіч, галоўны рэдактар "Народнай газеты",
С.Сверкуноў, галоўны рэдактар газеты "Вечерний Минск".

Точка над "і"

Критерий один — государственные интересы!

Евгений БОЧАРОВ,
Командующий пограничными войсками
Республики Беларусь,
народный депутат Республики Беларусь

Уважаемый Иосиф Павлович!

Вот уж никак не думал, что доведется вступать с вами в переписку. Тем более через газету, когда невольными участниками диалога становятся сотни тысяч людей. Но коль уж так произошло, то считаю необходимым довести до вас и соответственно до читателей "Народной газеты" некоторые соображения, которые мне как Командующему пограничными войсками Республики Беларусь кажутся актуальными, существенными и представляющими общественный интерес.

Прежде всего, крайне сожалею, что вы стали жертвой ограбления, в результате чего и сложилась довольно тревожная, с моей точки зрения, ситуация — временно исчезли из салона вашего служебного автомобиля важные документы... Почему я считаю эти документы важными? Отвечу исходя из своего понимания сути государственных задач, выполняемых сегодня погранвойсками, а также роли и места спецслужб в правовом государстве, которые призваны не собирать по старинке "компромат", а бороться за соблюдение конституционных прав граждан и государственную безопасность. Я, поверьте, далек от любой формы "шпиономании" и стремления в корпоративных целях "засекречивать" все и вся, создавать завесу таинственности вокруг своей службы. Однако убежден, что, пока существуют Вооруженные Силы, в том числе и погранвойска, "кое-что" должно быть и засекречено. Вы согласны? В частности, документы, в которых раскрывается штатная организация воинских частей и подразделений (тем более предусмотренных законом специальных служб!), составляют военную и государственную тайну. Люди, которые передали вам эти "разрозненные справки", совершили, с моей точки зрения, должностное преступление и заслуживают серьезного наказания. Впрочем, это дело Генпрокуратуры. Лично к вам у меня по этому вопросу претензий нет, потому что я понимаю: вы журналист и вправе работать с любыми материалами. Тем более что статус народного депутата является надежным и законным гарантом вашей ответственности. Однако как ваш коллега по депутатскому корпусу не могу обойти вниманием и такую позицию: как опытному журналисту вам должна быть известна специфика работы некоторых подразделений погранвойск. Конкретно: фамилии и другие "реквизиты" офицеров — сотрудников спецслужб погранвойск республики должны быть известны далеко не всем "желающим". А ведь документы, которые выкрали из вашей машины, попали в руки рецидивистов и находились у них несколько дней. Хорошо, что угрозыск в конечном счете нашел преступников. Но кто теперь даст гарантию, что в рабочую папку главного редактора "Народной газеты" не заглянули люди, мягко говоря, представляющие общественную опасность? И я просто обязан поставить перед собой вопрос: не угрожает ли личной безопасности офицеров и их семьям это обстоятельство? Ведь в силу специфики своей службы эти люди работают в режиме жесткого противостояния не с выдуманными авторами детективов — "гангстерами", а с настоящими, реальными международными террористами, наемными убийцами, контрабандистами и другими опасными преступниками, группирующимися возле госграницы. Тот факт, что фамилии моих офицеров, вполне возможно, стали в результате ограбления вашей машины достоянием "гласности", меня как командира не может не беспокоить и заставляет принять адекватные меры для создания условий их безопасности. Это в том числе и выяснение каналов "утечки" информации.

Теперь насчет цифр, которые фигурируют в представленных вам для "изучения" документов. То, что вы их опубликовали — ваше право как главного редактора. Погранвойска не священная корова, и мы воспринимаем любую критику, как серьезные люди. Если она, конечно, конструктивна и помогает делу. Поэтому проблема в точности цифр и фактов. Довожу до вас достоверную информацию (несекретную). За 9 месяцев нынешнего года из погранвойск республики по служебному несоответствию было уволено 8 офицеров. Из них 5 — по нежеланию служить, по семейным и иным обстоятельствам. Кроме того, с той же формулировкой было уволено 46 прапорщиков, 31 из них — опять же по нежеланию служить, по семейным и иным обстоятельствам. Фактически получается, что по низким морально-деловым качествам из войск уволено 18 человек, но никак не более 100. По поводу мздоимства, хищения имущества, грубости и злоупотребления выпивкой спорить не буду — действительно, есть. Но у нас изживается другой, не менее страшный порок (и это меня как командующего радует) — очковтирательство, сокрытие негативных фактов. Командиры и начальники перестали бояться докладывать "наверх" о проступках: они знают, что создана обстановка требовательности и объективности, каждый негативный факт рассматривается принципиально, а виновные, не взирая на должность, получают по заслугам. Погранвойска очищались и будут очищаться от недостойных — это не только мое кредо, но и общее настроение командования войск. Все остальное — не существенно и мелочно. Эта принципиальная линия позволила нам добиваться определенных успехов в службе и воспитании личного состава, вселяет уверенность, что трудности организационного периода будут преодолены. Вот только не отвлекали бы нас разными "сенсациями", не занимались разглядыванием недостатков через увеличительное стекло подозрительности и разных ведомственных интересов. Впрочем, эта тема более чем серьезна, она требует отдельного разговора, который, кстати говоря, я готов продолжить и на страницах "Народной газеты".

И последнее. Уважаемый Иосиф Павлович! Хотя хорошо известно, что истина рождается в споре, давайте не поддаваться эмоциям — слишком сложное время и у пограничников, и у коллектива "Народной газеты", и у парламентариев, да и у всех граждан Беларуси. Будем же серьезны и взыскательны не только к другим, но прежде всего к себе. Разумеется, я не считаю вас (как вы написали в своей статье) "владельцем киоска со "Сникерсами"), но и вы, я надеюсь, не "держите" меня за человека, который способен поднять шум из-за каких-то личных амбиций. Дело, в конечном счете, не в уровне наших отношений. Произошло ЧП, и пусть в нем разбираются Прокуратура и, если надо, комиссии Верховного Совета. Не будем же мешать им своей перепиской.

От редакции.

Публикуемое выдержанное в корректной форме и весьма содержательное письмо в редакцию генерал-лейтенанта Е.Бочарова может стать точкой в истории, которую пытались раздуть некоторые средства массовой информации. Совершенно ясно, что в правовом обществе при возникновении различных ситуаций, когда "действующими лицами" становятся представители прессы и спецслужб, основными аргументами должны быть не эмоции и уж тем более не "компромат", от кого бы он ни исходил. Критерием истины и порядочности должны быть законные нормы и высшие государственные интересы. Понимание этого и должно быть для всех нас, независимо от занимаемых должностей граждан Республики Беларусь, единственно верным руководством к действию.

Праграма тэлеперадач

Серада, 1 снежня

Беларускае тэлебачанне

8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусвету.
8.25 "Маё светлае імгненне". Фільм-канцэрт.
9.00 Музыка. 7-ы клас.
9.30 "Салодкі ручай".
9.55 Спартыўны стыль.
10.25 "Ціха! Ідзе запіс". Фільм-канцэрт.
10.40 "Мегрэ вагаецца". Тэлеспектакль. Частка 2-я.
12.15 "Песню бярыце з сабою". Тэлефестываль беларускай песні ў г. Драгічыне. Частка 1-я.
13.30 Навіны (з сурдаперакладам).
13.40 "Грэшнік". Маст. фільм.
15.00 "Партрэт у доўг". Дак. фільм.
15.20 "Харэаграфічныя навелы". Фільм-канцэрт.
16.30 Відзьма-нявідзьма.
17.30 Маршрутамі дабрыні. Перадача з Брэста.
17.55 Хрысціянская праграма.
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 Абласныя навіны (Гомель).
19.10 "Пяць зорак". Тэлегульня.
20.10 Беларускія музычныя весткі.
20.30 Кантакт.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусвету.
21.45 "Салодкі ручай".
22.10 На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа, "Штовечар — анекдот..."

Канал "Астанкіна"

5.00 Навіны.
5.20 Ранішняя гімнастыка.
5.30 Раніца.
6.45 Гадзіна выбаршчыка.
7.45 Фірма гарантуе.
8.00 Навіны.
8.20 Сарока.
8.40 "Проста Марыя".
9.30 Гандлёвы мост.
10.00 Ад Манэ да Пікасо.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.20 "Вяртанне ў Эдэм". Маст. фільм.
12.10 "XI патрыярх". Фільм 2- і.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.25 Тэлемікст.
15.15 "Прыгоды Тэдзі Ракспіна".
15.40 Выступае фальклорны ансамбль "Станіца" (Валгаград).
16.00 Паміж намі, дзяўчынкамі...
16.20 Клуб 700.
16.50 Тэхнадром.
17.00 Навіны.
17.25 Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.50 Надвор'е.
17.55 "Проста Марыя".
18.45 Гадзіна выбаршчыка.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Навіны.
20.45 Аднойчы ў снежні.
21.05 Айчынныя нататкі.
21.35 Напаўголаса.
21.50 Радасць дызайна. Мадэрн.
22.05 След.
22.20 Бяссонніца.
22.40 Серыял.
23.00 Навіны.
23.30 Футбол. "Мілан" (Італія) — "Порту" (Партугалія).
23.45 Да Сусветнага дня па барацьбе са СНІДам.
1.15 Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00 Расія. Федэральны сход.
7.00 Весткі.
7.20 Патрабуюцца...
7.30 Час дзелавых людзей.
8.00 Паралелі.
8.15 На палітычным Алімпе.
9.10 Рамансы на вершы С. Ясеніна.
9.25 Дзе захоўваецца рускі "Самвыдат"?
9.55 Рэк-тайм.
10.25 Праграма Льва Анінскага.
11.20 Мульці-пульці.
11.30 "Некалькі дзён з жыцця Абломава". Маст. фільм. 1-я серыя.
12.40 Сялянскае пытанне.
13.00 Весткі.
13.25 "Некалькі дзён з жыцця Абломава". 2-я серыя.
14.35 "Звычайная гадзіна". Спектакль Д. Карасіка.
15.05 Тэлегазета.
15.15 Бізнес: новыя імёны.
15.30 Там-там навіны.
15.45 Студыя "Рост".
16.15 Далёкі Усход.
17.00 "Жанчыны свету".
17.30 Давайце разбяромся.
17.45 Расія. Федэральны сход.
18.45 Свята кожны дзень.
19.00 Весткі.
19.25 Маст. фільм "Санта-Барбара".
20.15 L-клуб.
21.05 Дыялог. К. Занусі — В. Ерафееў.
22.00 Весткі.
22.20 Аўтаімгненне.
22.25 Зоркі гавораць.
22.30 Спартыўная карусель.
22.35 Перадвыбарны марафон.
23.05 Крымінальныя паведамленні.
23.15 "Час дзейнічаць". Дабрачынная акцыя да Сусветнага дня барацьбы са СНІДам.

Санкт-Пецярбург

6.30 Інфарм-ТБ.
6.50 "Поця і Поціха". Мультфільм.
7.10 Еўрапейскі калейдаскоп.
7.40 Каўказ: бывай, зброя.
8.10 "На парозе ночы". Маст. фільм.
9.00 "Нам рана жыць успамінамі". Фільм-канцэрт.
9.45 Кідайка.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 Сям'я Фядотавых запрашае...
11.45 "Насланнё". Мультфільм.
12.00, 14.25, 18.05, 0.05 Музычны момант.
12.05 "Добраахвотнікі". Маст. фільм.
13.45 "Дом на вуліцы Дурава". Дак. фільм.
14.05 Падарожжа па Усходзе.
14.30 Інфарм-ТБ.
14.40 "Тайны забытага рамяства".
15.10 "Жукаў — мой бацька" з цыкла "Гістарычны альманах".
15.55 "Не самы ўдалы дзень". Тэлеспектакль.
17.15 Абмяркоўваем праект Канстытуцыі Расіі.
17.30 Еўрапейскі калейдаскоп.
18.10 Вялікі фестываль.
18.30 Інфарм-ТБ.
18.55 Выбары.
20.00 Сёння.
20.40 Тэлемагазін.
20.45 Выбары.
22.45 Інфарм-ТБ.
23.05 Канцэрт Смокі Робінса.

Чацвер, 2 снежня

Беларускае тэлебачанне

8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусвету.
8.25 "Збан ля крыніцы". Фільм-канцэрт.
9.00 Роднае слова.
9.35 "Салодкі ручай".
10.00 "Аўтапартрэт з кветкамі". Дак. фільм.
10.15 Дом кіно.
12.15 "Песню бярыце з сабою". Тэлефестываль беларускай песні ў г. Драгічыне.
13.30 Навіны (з сурдаперакладам).
13.40 "Да расследавання прыступіць". Маст. фільм.
15.50 "Спыніся, прыслухайся..." Дак. фільм.
16.10 Тэлебіржа.
16.20 Гісторыя. 11 клас.
16.50 Мультфільмы.
17.15 Анонс "Тэлесябрыны".
17.20 ТА "Рэха". Эканоміка кожнага дня.
18.20 Зачытайце маё пісьмо...
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 Абласныя навіны (Гродна).
19.10 Здароўе.
19.35 Пазіцыя ўрада.
19.50 "Гонкі для Беларусі". Перадача 1-я.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусвету.
21.45 "Салодкі ручай".
22.10 На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Фестываль мастацтваў "Беларуская музычная восень", "Штовечар — анекдот..."

Канал "Астанкіна"

5.00 Навіны.
5.20 Ранішняя гімнастыка.
5.30 Раніца.
6.45 Гадзіна выбаршчыка.
7.45 Фірма гарантуе.
8.00 Навіны.
8.20 "Проста Марыя".
9.10 Ніна Ананіяшвілі запрашае.
10.10 ... Да 16 і старэйшым.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.20 — 12.10 "Вяртанне ў Эдэм". Маст. фільм.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.25 Тэлемікст.
15.15 "Прыгоды Тэдзі Ракспіна".
15.40 Жэнева. Восень. ААН.
16.10 Джэм.
16.40 Да 16 і старэйшым. У перапынку (17.00) — Навіны.
17.50 Надвор'е.
17.55 "Проста Марыя". Маст. фільм.
18.45 Гадзіна выбаршчыка.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Навіны.
20.45 Лато "Мільён".
21.15 Маст. фільм "Твін Пікс".
23.00 Навіны.
23.25 Максіма.
23.55 MTV
0.55 Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00 Расія. Федэральны сход.
7.00 Весткі.
7.20 Патрабуюцца...
7.30 Час дзелавых людзей.
8.00 Паехалі.
8.10 Дыялог. К. Занусі — В. Ерафееў.
9.05 Ранішні канцэрт.
9.20 Пагаслая зорка?
9.50 Фрак народа.
10.45 "ТВ-атэлье".
11.00 "Санта-Барбара".
12.40 Сялянскае пытанне.
13.00 Весткі.
13.25 Выратаванне-911.
14.20 Тэлегазета.
14.30 "... Не збяднеюць міласцю сэрцы".
15.00 Тэрмінал.
15.30 Там-там навіны.
15.45 Студыя "Рост".
16.15 Уральскі варыянт.
17.00 Руская віза.
17.30 М-трэст.
17.45 Расія. Федэральны сход.
18.45 Свята кожны дзень.
19.00 Весткі.
19.25 "Санта-Барбара".
20.15 "Экспацэнтр" прадстаўляе.
20.30 Манера.
21.00 "Месца сустрэчы — Санкт-Пецярбург". Частка 1-я.
22.00 Весткі.
22.20 Аўтаімгненне.
22.25 Зоркі гавораць.
22.30 Спартыўная карусель.
22.35 Перадвыбарны марафон.
23.05 Экран крымінальных паведамленняў.
23.15 "Месца сустрэчы — Санкт-Пецярбург". Частка 2-я.

Санкт-Пецярбург

17.00 Музыка — дзецям.
17.30 Фільмы А. Сідзельнікава. "Мне сніўся сад", "Маналог аб сутнасці машын".
18.10 Вялікі фестываль.
18.30 Інфарм-ТБ.
18.55 Выбары. Прамы эфір.
20.00 Сёння.
20.40 Тэлемагазін.
20.45 Выбары. Прамы эфір.
22.45 Інфарм-ТБ.
23.05 "Вячэрні звон".

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі слабы снег. Тэмпература паветра ў Гродне, Брэсце — 3—5, Гомелі, Мінску — 5—7, Магілёве, Віцебску — 6—8 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак чакаецца пераменная воблачнасць, 2-га снежня пераважна без ападкаў, 3-га — у паўночна-заходніх раёнах невялікі снег. Тэмпература паветра ноччу — 7—12, удзень — 3—8; 3-га па паўночнаму захаду ноччу — 4—9, удзень — 0—5 градусаў марозу.

Астранамічны каляндар — 1.12

Узыход і заход сонца: Мінск — 8.05, 15.54; Віцебск — 8.01, 15.37; Магілёў — 7.53, 15.43; Гомель — 7.43, 15.47; Гродна — 8.18, 16.10; Брэст — 8.11, 16.18.

Даўжыня дня ў Мінску — 7 гадзін 49 хвілін.

Поўня — 29 лістапада.

КАТЫ

Аляксандр ЛУКАШУК

(Працяг. Пачатак у №№ 230—231, 233).

Оперупаўнаважаны Шэвелеў расказваў на судзе яшчэ адну з асаблівасцей рэжыму НКУС у Слуцку: "Прыкладна ў ліпені 1938 года ў мэтах найхутчэйшага выкрыцця арыштаваных Тараканаў стварыў камеры ў КПЗ і турме. Іх рэжымнасць палягала ў тым, што замест 4—5 чалавек у камеру набівалі па 25—30 чалавек, арыштаваных [illegible]. З камер вынеслі [illegible]. Мне асабіста давялося адкрываць рот [illegible] лыжкай арыштаванаму Далматовічу і абліваць яго вадой, каб ачуняў. У непрытомнасці з камеры вынеслі 3—4 чалавекі".

Падрабязнасці рэжыму ў камерах [illegible] у сваіх паказаннях начальнік слуцкай турмы Крэмераў: "У камерах адсутнічалі ложкі, зняволеных было столькі, што ім даводзілася стаяць, бо месца класціся і сядзець не было. Было надзвычай душна, вельмі шмат у каго апухалі ногі. На пытанне, колькі часу мог зняволены вытрымаць у рэжымнай камеры, начальнік турмы Крэмераў заявіў: "Я ведаю толькі, што [illegible] у рэжымнай камеры [illegible] дні 2—3 [illegible] давалі паказанні".

Паказанні свайго калегі дапоўніў яшчэ адзін следчы Слуцкага НКУС Машэнец: "На аператыўных нарадах Тараканаў прызначаў на кожнага супрацоўніка цвёрдыя нормы выкрыцця 3—4 арыштаваных у суткі. Пасадка на вугал крэсла, допыт стоячы і фізічнае ўздзеянне ўжываліся масава ўсімі следчымі. Іначай і быць не магло, бо прызначаную норму 3—4 выкрыцці ў суткі немагчыма выканаць пры звычайным допыце. Следчыя, [illegible] такімі метадамі, давалі па 1 і 3 выкрыцці. Былі асобныя выпадкі, калі дамагаліся па 3—4 выкрыцці ў суткі (напрыклад, Шэвелеў, Лучко, Сталяроў, я і Каралёў). Былі выпадкі, калі [illegible] следчыя з Мінска, прозвішчы не памятаю, давалі па 5 выпадкаў выкрыцця ў суткі...".

Яшчэ адзін памочнік оперупаўнаважанага Слуцкага НКУС Галубкін на допыце засведчыў: "Мой непасрэдны кіраўнік Гласкоў заявіў, што арыштаваныя нашага раёна ўсе ідуць на расстрэл і што мы спаборнічаем з Глускім райаддзелам НКУС і ідзём наперадзе".

Галубкін дадае яшчэ адзін штрых у метады, якімі слуцкія чэкісты перамагалі ў гэтым д'ябальскім, ці, у поўным сэнсе слова, "сацыялістычным", спаборніцтве: "Я дапытаў арыштаванага Бялькевіча Мяфодзія Малфеевіча, узяў пратакол допыту і прынёс Гласкову. Ён прачытаў і спытаў: "А дзе шпіянаж?" Апроч таго, Бялькевіч на адно маё пытанне назваў сваіх знаёмых. Гласкоў мне сказаў, што гэта, безумоўна, контррэвалюцыйная група, трэба будзе болей папрацаваць над зняволеным. Я прадоўжыў допыт, прычым прымяняў меры фізічнага ўздзеяння да Бялькевіча ў выглядзе таго, што саджаў на вугал крэсла, пасля чаго Бялькевіч прызнаўся, што з'яўляецца шпіёнам. Пратакол допыту я прынёс і аддаў Гласкову, які ў парадку карэкціроўкі перарабіў увесь пратакол, дзе названыя Бялькевічам асобы як знаёмыя сталі шпіёнамі... Я гэты пратакол даў на подпіс арыштаванаму, які падпісаў яго адразу, нічога не кажучы".

Гуманіст з НКУС Шэвелеў, які не пашкадаваў срэбнай лыжкі, каб раскрыць зacіснуты сутаргай рот арыштаванаму, таксама мусіў сціпла прызнацца ў сваіх стаханаўскіх метадах, усклаўшы віну на кіраўніцтва: "Я бачыў, што Тараканаў ніякіх мер супраць фізічнага ўздзеяння пры допытах не прымае, таму таксама пачаў ужываць розныя метады фізічнага ўздзеяння, а іменна: дапытваў стоячы, саджаў на вугал крэсла з выцягнутай нагой і часткова выбіваў з-пад арыштаванага крэсла".

"Часткова выбіваў крэсла..." — колькі за гэтым красамоўным выразам адчуваецца жаху самога Шэвелева, спробы падаць сябе толькі выканаўцам загадаў, які да таго ж толькі "часткова" катаваў...

Лёс тых зняволеных, хто не даваў паказанняў, выразна засведчыў начальнік слуцкай турмы Крэмераў: "У 1937—1938 гадах было шмат выпадкаў, калі зняволеныя са следства дастаўляліся ўжо забітымі, прозвішчы не памятаю. Таксама быў выпадак у чэрвені 1938 года, калі зняволены Хавустовіч Фадзей пасля прыбыцця з допыту ў турму праз 2 гадзіны памёр. Я асабіста заключаю, што Хавустовіч быў моцна збіты на допыце, бо ён ішоў на допыт поўнасцю здаровы, а калі прыйшоў, дык праз 2 гадзіны памёр".

Нават камісія НКУС у кастрычніку 1938 года мусіла зазначыць, што з ліку 176 праверaных спраў Слуцкага НКУС больш чым сто даведак на арышт складзены беспадстаўна. У ліпені 1939 года Тараканава судзіў ваенны трыбунал войск НКУС. Ён атрымаў 10 гадоў папраўчых работ і адправіўся адбываць тэрмін у лагер, дзе, як вядома, адміністрацыя заўсёды клапацілася аб "сваіх" людзях — калі можна так сказаць, гаворачы аб нелюдзях.

НКУС: публічны дом

У адрозненне ад ацалелых вязняў ГУЛАГа, якія пакінулі свае ўспаміны аб перажытым, каты мемуараў не пісалі. А калі і пісалі, дык пра свае подзвігі ў засценках не згадвалі. Між тым архіўныя сведчанні пра "ўнутранае" жыццё НКУС існуюць — яны напісаны катамі, якія ironіяй лёсу сталі ахвярамі. Адзін з такіх — начальнік 4-га сакрэтна-палітычнага аддзела НКУС БССР Ермалаеў, якому падпарадкоўваліся ўсе следчыя Наркамата, дае даволі падрабязную карціну нораваў і традыцый, якія панавалі ў НКУС БССР у сярэдзіне 30-х гадоў, у шматстаронкавым допісе ў ЦК партыі.

"Турма абмяжоўвае паперай, — скардзіўся ён сакратару ЦК КП(б)Б Панамарэнку. — Прасядзеўшы ў адзіночнай камеры 10 сутак, вельмі многае ўсплыло ў памяці, чаго за кіпучай чэкісцкай работай, магчыма, і не ўзгадаў бы".

Васіль Ермалаеў, член партыі з 1919 года, стаў працаваць у НКУС — тады ён называўся АДПУ — у 1924 годзе. На Беларусь з Расіі яго накіравалі ў 1935 годзе, і тут яго чэкісцкая кар'ера сапраўды "ўскіпела" і рэзка пайшла ўгору. Пачаў у Мінску простым оперупаўнаважаным, праз некалькі месяцаў быў назначаны начальнікам Асобага аддзялення кавалерыйскай дывізіі, якая фарміравалася. Менш чым праз год, у кастрычніку 1936-га, Ермалаеў стаў начальнікам Лепельскага акруговага аддзела НКУС, у які ўваходзілі 4 раёны. Службу ведаў: на ўвесь Саюз прагучала так званая лепельская справа, паводле якой нават ЦК ВКП(б) прымаў спецыяльную пастанову. Лепельская акруга лічылася пагранічнай, кожны другі жыхар меў сваякоў альбо знаёмых на тым, польскім, баку, і таму недахопу ў "польскіх шпіёнах" лепельскія чэкісты не зведвалі.

Менш чым праз паўтара года заслугі Ермалаева былі ацэнены, і з асабістай ласкі наркама ўнутраных спраў Бермана ён атрымаў новае павышэнне — быў пераведзены ў Мінск, у апарат НКУС БССР. Чацвёрты, самы жахлівы аддзел НКУС займаўся следствам, г.зн. фабрыкацыяй спраў. Яго супрацоўнікі катавалі арыштаваных, складалі пратаколы допытаў, перасылалі іх на разгляд "троек" і асобых нарад. Апроч таго, з райаддзелаў НКУС сюды накіроўвалі свае следчыя справы для разгляду, вынясення заключэння і далейшага накіравання паводле падсуднасці. Праз аддзел напрамую праходзілі арыштаваныя наркамы, акадэмікі, прафесары, пісьменнікі і паэты.

Ермалаеў, які дагэтуль выяўляў польскіх агентаў паміж сялян, раённай наменклатуры, падзяліўся з Берманам сваімі сумненнямі: маўляў, у такім маштабе ніколі не працаваў. Берман, паводле сведчання Ермалаева, спытаў: "У вас калі-небудзь ваганні былі ад генеральнай лініі партыі?" "Не". "Дык прыступай", — супакоіў наркам. "Пасля гэтага я пайшоў, сеў за стол і прыступіў да работы", — піша Ермалаеў.

Работы хапала, неабходна было ліквідаваць завалы следчых спраў. На пачатак лютага 1938 года за аддзелам, дзе працаваў 54 чалавекі, налічвалася больш 450 арыштаваных, многія з якіх чакалі [illegible], калі 600 следчых спраў з перыферыі ляжалі доўгія месяцы без [illegible]. "Я знайшоў у аддзеле найгоршыя [illegible] дысцыпліны, [illegible] маральна-бытавога разбэшчання", — скардзіцца Ермалаеў у ЦК КП(б)Б. "Сувязь з невядомымі жанчынамі, наведванне іх групай, выкарыстанне для нізкіх мэт канспіратыўных кватэр. У гэтую групу ўваходзілі Слукін, Кунцэвіч, Быхоўскі, Шэйнкман, Якімаў, Пераводчыкаў ды іншыя".

Сваіх папярэднікаў на пасадзе новы начальнік, па савецкай звычцы, ахарактарызаваў коратка, але ёміста: "Кленберг, які аказаўся ворагам народа, — [illegible], пасля яго Урачоў, аб якім старыя работнікі гавораць, што ён прапіў 4-ы аддзел, зачыняўся ў кабінеце [illegible] і нікога не прымаў. Пасля яго Воўчак, які быў арыштаваны за сувязь з трацкістамі. [illegible]".

У адзіночнай камеры турмы НКУС Ермалаеў узгадаў і [illegible] характарыстыкі. Ён пісаў: "[illegible] аддзяленне. Аддзяленне па справах трацкістаў і правых узначальваў Шэйнкман, [illegible] нізкі чалавек, які інтымна жыў з многімі невядомымі жанчынамі, у тым ліку з машыністкай 4-га аддзела — Быхоўскі. Аддзяленне па справах эсэраў і меншавікоў узначальваў Артамонаў — п'яніца, гультай, прагульшчык. Аддзяленне па абслугоўванню савецкага апарату і рабочага класа ўзначальваў Гарбаты, які меў сумніцельныя сувязі. Аддзяленне па справах сельскай гаспадаркі начальніка не мела аж да выдзялення з 4-га аддзела самастойнага сельгасаддзела".

Ахарактарызаваўшы такім чынам частку сваіх найбліжэйшых памочнікаў — кіраўнікоў аддзяленняў, Ермалаеў перайшоў да астатніх — і зноў не пашкадаваў фарбаў. Са сваёй камеры ў турме НКУС ён піша ў ЦК кампартыі:

"Аддзяленне па справе моладзі ўзначальваў Слукін, распуснік, разбэшчаны ў палавых адносінах, маральна нізкі. Выкарыстоўваў у нізкіх мэтах канспіратыўную кватэру — вадзіў туды жанчын".

Аддзяленне па справах царкоўнікаў, сектантаў і былых людзей (так у тэксце) узначальваў Кунцэвіч, разбэшчаны ў бытавым плане чалавек, меў шырокія сувязі на глебе палавой распусты з невядомымі жанчынамі. Са слоў Быхоўскага мне вядома, што Кунцэвіч знаходзіўся ў сужыцці з 15 жанчынамі, толькі супрацоўніцамі Наркамата. Для гэтай мэты выкарыстоўваў кватэру Слукіна, дзе прымалася агентура".

Зробім паўзу ў апісанні Садома і Гаморы, што ўяўляў сабой НКУС БССР. Зазначым, што прозвішчы следчых, якія згадвае начальнік 4-га аддзела Ермалаеў, вядомыя паводле ўспамінаў ахвяр рэпрэсій — беларускіх пісьменнікаў Станіслава Шушкевіча, Сяргея Грахоўскага. Следчыя Быхоўскі і кампанія праводзілі допыты Цішкі Гартнага, Тодара Кляшторнага, Кузьмы Чорнага, вядомых прадстаўнікоў беларускай навуковай інтэлігенцыі. Не аб тым, вядома, гаворка, што высокамаральныя каты на месцы дэградзіраваных катавалі б не так бязлітасна жорстка. Высокамаральных катаў не бывае. У Мінскім НКУС працавалі самыя звычайныя супрацоўнікі.

У дакументальным фільме "Дарога на Курапаты", які мы рабілі разам з рэжысёрам Міхаілам Ждановскім, ёсць аповяд былога вывадного мінскай турмы НКУС. Пасля начных расстрэлаў у Курапатах іх чакаў накрыты стол з гарэлкай у сталоўцы НКУС — оргіі працягваліся да раніцы. Глушылі спіртам зробленае, ды служба ў органах фактычна прадугледжвала адсутнасць усялякіх чалавечых бар'ераў. Таму, дарэчы, не маглі разлічваць на спагаду саслужыўцаў і арыштаваныя энкавэдзісты — запраграмаваная на знішчэнне зграя адразу ж пажырала іх саміх.

Арыштаваных, паводле іх паводзін пад час следства НКУС, можна падзяліць на групы: тыя, хто прызнаваўся адразу, каб унікнуць катаванняў; тыя, хто супраціўляўся, колькі хапала сіл, і потым, расціснуты, ставіў подпіс пад прызнаннем у злачынствах, якія ніколі не рабіў, і тыя, хто не падпісваў прызнання. Першыя дзве катэгорыі няшчасных, калі давалі так званыя паказанні, называлі новыя імёны, якія браліся на ўлік і такім чынам рабіліся кандыдатамі на арышт.

Не ўсіх іх арыштоўвалі — у НКУС БССР былі такія ж парадкі, як і ў іншых савецкіх канторах: поўнае самаўпраўства ў межах інструкцый, бюракратычны бедлам і неразбярыха. Начальніку 4-га сакрэтна-палітычнага аддзела НКУС Ермалаеву пасля 10 сутак у адзіночцы, як ён сам адзначаў, "узгадалася многае з таго, што за кіпучай чэкісцкай работай ён і не ўспомніў бы". Ён пісаў у скарзе сакратару ЦК Панамарэнку:

"Улік у аддзеле зусім адсутнічаў. Паводле паказанняў выкрытых, праходзілі звыш 2000 чалавек — не ўлічаных. Улік і зараз вельмі дрэнны, але ўсё ж створана картатэка і ў ёй улічаны асобы, якія праходзяць звыш чым у пяцістах пратаколах допытаў. Замест практычнай дапамогі ў камплектацыі апарату асабовым саставам ад былога кіраўніцтва Наркамата я атрымаў адваротнае", — скардзіўся Ермалаеў, які да моманту арышту ў студзені 1939-га ўзначальваў сакрэтна-палітычны аддзел на працягу года. За гэты час, паводле яго слоў, апарат з 54 аператыўнікаў змяніўся 3 разы, ад двух да чатырох разоў памяняліся начальнікі аддзяленняў. Ермалаеў пералічвае:

"Аддзяленне па справах трацкістаў і "правых" — начальніка не было, потым назначылі Шэйнкмана, потым Ашышкевіча, потым Архангельскага, цяпер сумяшчае Тараканаў. Па справах нацфашыстаў — Быхоўскі, потым Фёдараў, потым Гарбачэўскі, цяпер зноў Фёдараў. Па справе эсэраў, меншавікоў — Артамонаў, потым Архангельскі, потым Палітыка, цяпер Тараканаў. Па справе савецкага апарату і рабочага класа — Гарбаты, потым Лягаеў, цяпер начальніка няма. Усе прыёмы і здачы аддзяленняў пастаянна праходзілі чамусьці наспех, і таму той, хто прымаў аддзяленне, быў не ў курсе ўсіх спраў і прыступаў зноў да азнаямлення замест практычнай работы".

Многія былыя вязні ў сваіх успамінах пішуць пра загадкавы перапынак у допытах, калі арыштаваныя месяцамі, а то, часам, і больш года чакалі ў турме выкліку на допыт і вырашэння свайго лёсу. Яны разглядаюць іх як адзін з метадаў следства. Верагодна, у некаторых выпадках так яно і было. Але ў масе сваёй для так званых радавых ворагаў народа паўзы паміж выклікамі на катаванні тлумачыліся хаосам і беспарадкам унутры самога НКУС, які перажываў чарговую чыстку.

(Заканчэнне будзе.)

Народная газета

Рэкламнае бюро — тэл./факс — (0172) 68-25-29, 68-26-24.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара. Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгінала. Рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Рэдакцыя "Народнай газеты" прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы.

Рэдакцыйныя тэлефоны: прыёмная галоўнага рэдактара — 68-28-70; намеснікі галоўнага рэдактара — 68-28-79, 68-28-75; юрыдычнае бюро — 68-25-98; стыльрэдактар — 68-26-03; мастак — 68-26-36; бухгалтэрыя — 68-28-88, 32-01-51; галоўны бухгалтар — 68-25-74; бізнес-бюро — 68-26-87.

Аглядальнікі па пытаннях дзейнасці: парламента рэспублікі — 68-26-82; тэрытарыяльных улад — 68-28-63; аграрнай палітыкі — 68-25-56; экалогіі, ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай трагедыі і НТП — 68-25-97; сацыяльнай пераарыентацыі эканомікі — 68-26-56; сацыяльнай пераарыентацыі сферы абслугоўвання — 68-25-98; аналізу пошты — 68-25-59; сацыяльнага вывучэння грамадскай думкі і актуальных праблем — 68-25-97; культуры і нацыянальнага адраджэння — 68-25-96; маралі і права — 68-25-07, 68-26-76, 68-26-57; сацыяльнай абароны асобы — 68-26-89; адміністрацыйных органаў — 68-26-78; аператыўных падзей, фізкультуры і спорту — 68-25-96; палітычны каментатар — 68-26-74, 68-26-77.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Брэсце — 5-73-19; у Віцебску — 5-12-12; у Гомелі — 55-81-05; у Магілёве — 26-35-38; у Маскве — 365-16-44.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул.Б.Хмяльніцкага, 10а.

Індэкс 63868
Заснавальнік — Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь.
Адрас: Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Выходзіць штодзённа, акрамя нядзелі і панядзелка.
250 разоў у год.
Падпісана ў друк у 19.10.
Газета аддрукавана ў друкарні выдавецтва "Беларускі Дом друку". Адрас: Мінск, праспект Ф.Скарыны, 77.
Спосаб друку — афсетны, фармат А-2
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Официальный торговый агент АО УАЗ предлагает:

Под заказ новые автомобили всех модификаций **УАЗ**

... и запчасти к ним

Купленные у нас а/м УАЗ ставятся на ГАРАНТИЙНОЕ обслуживание !

Со стоянки в Минске новые автомобили

МОСКВИЧ-2141

ИКАРУСЫ -Б/У АВТОБУСЫ из ГЕРМАНИИ (городские и туристические)

тел. в Минске (0172) 54+78+81

организация реализует оригинальную АМЕРИКАНСКУЮ МЕБЕЛЬ

(сервировочные и обеденные столики, стулья, кресла, диваны, подставки под цветы и т.д.)

Покупайте нашу мебель:
-за рубли (нал. и б/н) - в "Доме Мебели" (Комаровский рынок)
-за наличную СКВ - в маг. "Мебель для Кухни" (пер.Козлова 5а)

тел. в Минске (0172) 54+62+31

Организация поставит припой ПОС.

Тел. для справок (0172) 34-69-98.

Организация купит:
- МАЗ 54329,
- полуприцеп МАЗ (82 куб.м),
- прицеп (можно б/у, более 40 куб.м).

Тел. в Минске (0172) 30-81-94.

Купим МАЗ 5337.
Тел. (0172) 78-15-41.

Предприятие

реализует:
- топливные блоки (500 л),
- полуприцеп МАЗ 93866М,
- двигатели Д243-91,
- электронагреватели,
- телефонные аппараты.

Изготавливает:
- оснастку технологическую (штампы, пресс-формы),
- металлоконструкции (шкафы, ворота, стеллажи, лестницы и др.).

Тел. (0172) 44-18-52, 44-18-42.

Организация реализует:
- *суперМАЗ-54323 п/п 93866,*
- *мини-тракторы МТЗ-082 (с полным комплектом навесного оборудования).*

Продукция находится на складах в Минске и Москве.

Тел. в Минске: 58-81-98, 58-93-38, 58-71-90, 58-91-25. Тел./факс 58-91-25.

Организация реализует оптом ткань п/ш.

Тел. в Минске 36-72-41.

Организация реализует со склада **соду кальцинированную.**

Тел в Минске: (0172) 51-60-64.

— Елочка, елочка, где была?
— Новогодние шоколадные наборы из Германии везла.

Компания "Белимпортпродукт" предлагает организациям, фирмам, частным владельцам магазинов самые красочные, самые вкусные НОВОГОДНИЕ ШОКОЛАДНЫЕ НАБОРЫ из Германии.

Тел.: (0172) 26-72-82, 26-72-84.

Организация реализует:
- *бензин АИ-95Е, АИ-93, А-76;*
- *мазут марки М100;*
- *контейнерные АЗС;*
- *пульты д/у для АЗС;*
- *а/м ВАЗ 21099 (реэкспорт);*
- *а/м ВАЗ 2107 (1992 г.вып.).*

Контактный тел./факс в Новополоцке (02144) 5-05-82.

Осуществляем перевод денег между Россией и Беларусью

Покупаем и продаём СКВ.

AIA NESSY 769207

тел/факс: (0172) 394276

Организация предлагает со склада в Минске

ШОКОЛАД

пр-ва Турции (от20 до 180 граммов)

по цене от 360 до 2950 руб.

Минимальная партия - 1 ящик (288 шт.).

Тел. (0172) 45-03-13.

Финансово-инвестиционная компания "LOBBY" Ltd. приобретет

наличные и безналичные **российские рубли**

Наши телефоны в Минске: (0172) 39-45-35 (0172) 39-41-35

Организация реализует **соду кальцинированную:**

ТУ 6-18-171-78 в пачках по 0,7 кг	— 740 тыс.руб./т,
ГОСТ 5100-85 в бумажных мешках	— 530 тыс.руб./т,
ГОСТ 5100-85 нефасованная	— 490 тыс.руб./т;

соду пищевую ГОСТ 2156-76 различной фасовки.

Минимальная партия — 30 тонн.

Тел. в Минске: (0172) 25-48-57, 26-23-36. Факс 26-37-27.

Вы, наверное, ищете одежду!

... Но Вас не устраивают цены. Обратитесь к НАМ.

Фирма "ЛЮБАВУШКА"

Только у нас вы можете:
- заказать парики, косы, шиньоны из натуральных волос,
- купить театральные парики (Дед Мороз, клоун, Мальвина и др.),
- сдать натуральные волосы.

Адрес: г.Минск, ул.Я.Райниса, 9. Тел. 45-77-96.

Организация продает

PONTIAC TRANS SPORT

1993 г.

Тел. (0172) 20-02-28

ВТКФ "ФАМВЕСТ" реализует:
- ***трубы газонефтепроводные ГОСТ 20295-85 ø 273 х 6.0, ø 325 х 7.0;***
- ***листы оцинкованные толщ. 0,7 мм.***

Тел. (0222) 25-58-77.
Факс (0222) 25-59-66.

Предприятие "Белмаркетинг"

реализует

со склада в Гомеле:
- клей КМЦ,
- автомобили
— УАЗ (пассажирский, грузовой, фургон),
— ЗИЛ-ММЗ-554 (самосвал),
— ГАЗ (автомагазин, бортовой, автомастерская).

МЕНЯЕТ

новые автомобили УАЗ, ГАЗ, ЗИЛ на МАЗ-64229 с п/прицепом.

Тел. (8-0232) в Гомеле 53-20-56.

Быстро, дешево, надежно!

Постоянно поставляем уголь марки 2 БР (без посредников).

Сроки поставки — минимальные, количество — любое.

Тел./факс в Слуцке 5-60-75.

Превосходная **мебель** *из Италии и Америки*

Спальные и гостиные гарнитуры.

Оптовая и розничная торговля. Доставка в любой город.

Дом Мебели (р-н Комаровского рынка);
Дворец Спорта (2-ой этаж).

сп ТИБ

Тел. (0172) 238-560.
Факс (0172) 239-929.

АНОНС

КУПОН Это рекламное объявление является купоном на **10%** скидку при покупке. Ждем Вас с этим купоном до **15** декабря.

Предприятие реализует со склада в Минске:
- *коробки передач к а/м "Москвич"-412;*
- *редукторы пропановые и кислородные, резаки ацетиленовые и пропановые, генераторы ацетиленовые;*
- *сварочные посты (ацетиленовый генератор, кислородный редуктор, горелка, ацетиленовый резак, напорный рукав ø 6,3 мм и 9 мм, по 30 м);*
- *стартеры к а/м КамАЗ, ВАЗ, М-412;*
- *распредвалы, фильтры к ВАЗ;*
- *топливные насосы 4УТНМ-1111005.*

Тел. (0172) 34-53-50, 34-76-81.

Организация реализует:
- ангары металлические оцинкованные,
- ангары с боксами на 6 ворот,
- лебедки грузоподъемностью 1,6 т,
- леса металлические,
- емкости от 1,0 до 63,0 куб.м,
- бочки 0,2 куб.м,
- поддоны-резервуары 0,63 куб.м,
- насосы грязевые,
- платформы передвижные,
- агрегаты для гидравлических испытаний трубопроводов,
- отводы Ду 65 и др.,
- запорную арматуру (краны, вентили, клапаны и др.),
- а также ткани льняные и х/б в ассортименте,
- рыбопродукты.

Тел. в Минске 54-63-57, факс 54-43-62.

Организация продает:
- *куртки утепленные на синтипоне,*
- *мужские зимние сапоги,*
- *женские полусапожки,*
- *туфли женские модельные,*
- *пластиковые пакеты,*
- *шоколад "Парк Авеню".*

Тел. в Минске: 26-89-14, 26-89-80.

Реализуем на запчасти

а/м Ford Sierra CLX 1.8 TD, 1990 г.в. с двигателем турбо-дизель в отличном состоянии.

Тел. в Минске 55-69-71.

ОРГАНИЗАЦИЯ РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В МИНСКЕ:

Сталь арматурную;
- 0 14 Ат III с. сталь 5ст. 5сп-120т.
- 0 16 Ат III, А III с. сталь25г2с.65т.
- 0 18 А II ст 5 сп-120тн.

Полосу:
- 150 х 12-13 т.
- 160 х 10-10 т.
- 170 х 6-9 т.

тел/факс **455112**

Фирма "КРАСИКО" со склада в Минске по безналичному расчету предлагает:
- великолепные полусладкие и полусухие вина "NEMES KADARKA", "OLASZRIZLING", "MUSKOTALV";
- полусладкое шампанское "KORONA", "BACCHUS";
- пшеничную "GOLDEN VODKA" — к новогоднему столу;
- чай индийский гранулированный расфасовки фирмы "PUKALA";
- оптовые партии газовых колонок ВПГ-23.

Тел. в Минске: (0172) 49-47-96, 62-83-26 (факс).

Счастливого Рождества!

Фирма «ТАИР» поздравляет своих заказчиков и сообщает о предпраздничном **СНИЖЕНИИ ЦЕН** на все модели компьютеров марки **NTT** - от **AT286** до **AT486DX2**

TAIR

Телефоны: (0172) 769078, 769080, 769086

Предприятие реализует со склада в Минске оптом и в розницу

светильники, бра, бижутерию, фигурки из богемского хрусталя (производства Чехии и Словакии).

Наш адрес: г.Минск, ул. Островского, 12а. Тел.: (0172) 26-87-27, 26-87-31. Факс 26-87-32.

Организация-импортер продает оптом со склада в Минске **зубную пасту.**

Тел. (0172) 39-40-07.

PRIRODA Ltd ГАРАНТИРУЕТ!

Лучшие товары из ГЕРМАНИИ для тех, кто строит:
- панели отделки стен и потолка сделают ваш дом уютнее;
- пенополиуретан, силикон для монтажа, утепления дверных, оконных коробок и заделки швов придадут надежность вашей квартире;
- облицовочная плитка разнообразного рисунка;
- прекрасная сантехника для вашего дома;
- обогреватели масляные электрические согреют вашу квартиру в холодную зиму!

И кроме того:
- новейшие (1992—93 г.в.), быстрые, экономичные, комфортные американские автомобили "Форд-Таурас" станут надежными друзьями в поездках!
- для прекрасных дам великолепная, разнообразная косметика из Германии!

Все это будет вашим, если вы позвоните по телефону: (0172) 32-39-14. Факс 39-67-12.

Наши цены на 30% ниже, чем у конкурентов!

Курганский автобусный завод
- Реализуем автомобили МАЗ.
- Производим оплату счетов в России.

По вопросу приобретения обращаться: Белорусское представительство АК "Курганский автобусный завод" ПТФ "БелАВТОсервис".

Адрес: 211440, Республика Беларусь, г.Новополоцк, ул.Молодежная, 11. Тел. (02144) 57-0-96. Тел./факс (02144) 55-4-32. Р/с 000467570 в АК ПСБ г.Новополоцка, МФО 150801308.

Предприятие

реализует

лампы обогрева ИКЗК-250,

изучает спрос

на стекло оконное.

Тел. (0172) 25-80-77, 25-17-18.

Солигорский горисполком приглашает инвесторов на строительство крытого рынка в г.Солигорске.

Справки по тел. 2-63-47.

СЕЙФЫ

safe tronics

Тел. в Бресте: (8-01622) 5-99-35

Минский завод отопительного оборудования

ПРЕДЛАГАЕТ ПРИОБРЕСТИ непосредственно на предприятии по ценам изготовителя:
- ***водогрейные автоматизированные чугунные котлы "Факел", "Минск-1" (для котельных), работающие на природном газе низкого давления, твердом и легком жидком топливе, теплопроизводительностью 0,8—1 мВт;***
- ***соединительные части для трубопроводов (фитинги) ø 15—50 мм из ковкого чугуна;***
- ***радиаторы отопительные чугунные МС-140.***

Адрес: 220708, г.Минск, ул.Тимирязева, 29. Тел.: (0172) 23-44-45, 54-40-38. Телефакс 23-14-80. Телетайп 252561 "СОЛНЦЕ". Р/с 581804 во Фрунзенском АК ПСБ г.Минска, МФО 358.

Реализуем автомобили МАЗ.
Тел. 36-22-15.

Gerischer Schröder

Геришер & Шрёдер

Деревообрабатывающее оборудование Год основания 1887

Генеральное представительство в Минске

Сбыт и сервис высококачественного оборудования для деревообработки из ФРГ
- деревообрабатывающие станки
- паркетные линии
- ручной электрический и пневматический инструмент различного назначения
- сушильное оборудование

Вы можете получить у нас заказы на поставку в Германию изделий из дерева.

Приглашаем дилеров!

220053, Минск, ул. Щедрина 1, комн. 605
тел./факс (0172) 37-25-28

Найвышэйшая якасць

гарантыя 15 месяцаў!

AT 486DX2-66 (зборка **DAINOVA**)
8, 340, 1.2/1.44, ColorSVGA......**15157,-**
AT 486DX-50 (зборка **DAINOVA**)
8, 340, 1.2/1.44, ColorSVGA......**14700,-**
AT 486DX2-50 (зборка **DAINOVA**)
8, 340, 1.2/1.44, ColorSVGA......**13794,-**
AT 386/7DX-40 (зборка **DAINOVA**)
4, 170, 1.2/1.44, ColorSVGA......**7750,-**
AT 386/7SX-40 (зборка **DAINOVA**)
2, 170, 1.2/1.44, ColorSVGA......**6592,-**
AT 286-12 (зборка **AT&T**, гар. **12** мес.)
1, 40, 1.2, ColorSVGA......**4257,-**
XT (зборка **COMMODORE**, гар. **12** мес.)
640, 20, 360, ColorSVGA......**2862,-**

АРГТЭХНІКА

Тэляфакс
PANASONIC KX-F50B (гар. **12** мес.)......**3040,-**
Прынтары матрычныя
EPSON LQ-100
(A4, 24 pin, Cyr/Lat, гар. **12** мес.)......**1824,-**
CPF-136RA
(A3, 9 pin, Cyr/Lat, гар. **12** мес.)......**977,-**

РАСХОДНЫЯ МАТАР'ЯЛЫ

Картрыджы
да прынтара **STAR NX-2415** (A3)......**39,8**
да прынтараў **EPSON, SEICOSHA** (A4)......**11,8**
да друкарскай машынкі **OLIVETTI ETP-55**......**39,8**

Кошты на **29.11.93г.** (у тыс. бел. б/н руб. з разьліку **6750** руб./$ па курсе НБ РБ)

Dainova 308-926, 308-927, 217-903

Телеграфный адаптер для персонального компьютера заменит вам **телекс и телетайп.**

Функции OKITEX, а цены значительно ниже!

Тел./факс: (0172) 49-84-06, 49-62-05, ГМП "МИКРОКОД".

ИНТЕЛЛЕКТ

ПРЕДЛАГАЕТ

ГАЗ-3307 (карбюраторный, дизельный);
ГАЗ-4301; ГАЗ-САЗ (дизель);
УАЗ-3303;
КрАЗ-65-10;
двигатели ЯМЗ-238 Б-1;
автокран КС-4562.

Телефон в Минске: **514488**

AIA NESSY 769207

Организация приобретет:
- автомобили МАЗ,
- доску обрезную хвойных пород.

Тел. (0172) 36-72-41.

КУПИМ 12-метровые прицепы.

ЕСТЬ РАБОТА для тягачей.

Тел. в Риге (80132) 32-00-15.

ИНТЕЛЛЕКТ

ПРЕДЛАГАЕТ

Оптовые и мелкооптовые **ПАРТИИ ОБУВИ** производства **ИСПАНИИ, ГЕРМАНИИ.**

Прямые поставки. Низкие цены. Форма оплаты-любая.

Телефон в Минске: **569482**

AIA NESSY 769207